

Jožef Pavlin

Jožef Pavlin, v literaturi tudi Josip, se je rodil 6. marca 1875, na *Matijovčovi* kmetiji v Malem Naklem. Oče Janez in mati Marjana, rojena Markič, na *Vogvarjovi* kmetiji v Naklem, sta vzgojila osem sinov. Šest se jih je izučilo poklicev, dva sta študirala. Poleg Jožefa, še Jernej (1881–1963), ki je postal duhovnik, stenograf in profesor verouka na Škofijski klasični gimnaziji v Šentvidu nad Ljubljano. Umrli je v Cistercijanski opatiji v Stični.

Iz Naklega in Radovljice na izpopolnjevanje v Italijo in Avstrijo

Jožef Pavlin je prvo znanje nabiral v ljudski šoli v Naklem. Nato se je pet let učil podobarske umetnosti pri Janezu Ivanu Vurniku v Radovljici. Kot pomočnik je v Vurnikovi delavnici delal še leto in pol. Zatem se je vpisal na umetnostno–obratno strokovno šolo v Ljubljani, kjer je končal 3. in 4. letnik pri slovenskem kiparju in profesorju Alojziju Ganglu.

Spomladi leta 1900 je spremljal mojstra Vurnika na potovanju po Italiji (v Rim, Firence, Padovo in Benetke), jeseni pa je odšel na Dunaj in se tam nameraval vpisati na akademijo. Kljub temu da ga niso sprejeli, je pol leta poslušal predavanja iz anatomije.

Jožef Pavlin, 1906.

Leta 1902 je odšel za krajši čas v Bolzano v Italijo na umetnostno–obratno strokovno šolo in nato nadaljeval potovanje po južni Tirolski in Bavarski. Obiskal je mesta Innsbruck in Salzburg v Avstriji ter München v Nemčiji. Vrnil se je k mojstru Vurniku in po njegovi smrti prevzel vodenje delavnice.

Leta 1902 se je poročil z Radovljčanko Marijo Muhovec (1884–1957). Rodili so se jima štirje otroci. Janez Ivan (1903–1983), duhovnik, Marija (1905–1910), Jožef (1907–1983, živel je v Radovljici, mizarski mojster, ustanovitelj Mizarske delavnice za izdelavo pohištva v Radovljici), in France (1910–1982, učitelj, živel je v Mošnjah).

Prvi dan mobilizacije leta 1914 je bil vpoklican k vojakom. 15. avgusta je odšel iz Ljubljane, 30. avgusta pa je padel. Zadela ga je ruska granata pri mestu Przemyśl v Galiciji na jugu Poljske, ob meji z Ukrajino.

Vurnikov pomočnik

Jožef Pavlin je kmalu pokazal izredno nadarjenost in mojster Vurnik ga je izbral za svojega prvega pomočnika. Kot pomočnik je sodeloval pri izdelavi Marijinega oltarja v župnijski cerkvi sv. Petra v Radovljici (1898), pri opremlenju romarske cerkve sv. Vida na Brezjah (1900–1911–1913), pri izdelavi kipov za glavni in stranski oltarja v župnijski cerkvi sv. Martina na Bledu (1904–1905), pri izdelavi kipa Srca Jezusovega za Španovo kapelico v Naklem (1905), pri izdelavi vodnjaka in spomenika radovljiški rojakinji Josipini Hočevarjevi na Linhartovem trgu v Radovljici (1908), pri izdelavi glavnega oltarja, obhajilne mize in kamnitega nabiralnika za darove za romarsko cerkev v Novi Štifti pri Gornjem Gradu (1909–1911).

Oltar sv. Vida v romarski cerkvi, slovenskem Marijinem narodnem svetišču na Brezjah, 1907. Velik delež pri izdelavi je imel pomočnik Jožef Pavlin. Njegovo delo sta tudi velika kipa sv. Frančiška Asiškega in sv. Klare.

Po smrti Janeza Ivana Vurnika mlajšega 18. marca 1911 je nasledil urejeno in cvetočo delavnico z raznovrstnimi naročili. Gradnja nove cerkve na Brezjah se uvršča med največje cerkvene gradbene dosežke tistega časa pri nas.

Kiparski in rezbarski mojster Janez Ivan Vurnik mlajši je na začetku 20. stoletja užival sloves enega boljših slovenskih cerkvenih kiparjev. Še posebej je slovel kot arhitekt za notranjo cerkveno opremo. Delavnico je imel v Žgajnarjevi hiši v predmestju Radovljice (danes na Partizanski cesti). Podobarsko delavnico je leta 1841 odprl njegov oče Janez Ivan Vurnik starejši, rojen v Stari Oselici v Poljanski dolini. Pri mojstru Vurniku je bilo vedno pet ali več učencev, bodočih kiparjev, in nekaj kamnosekov.

Jožef Pavlin je bil nadpovprečno nadarjen in zelo marljiv. Sledil je novostim in se izpopolnjeval v novih tehnikah. Lotil se je oltarjev, kipov, spomenikov, tabernakljev, portretov in nagrobnikov.

Vodnjak in spomenik radovljiški rojakinji Josipini Hočvarjevi, 1908. Deček z medaljonom Hočvarjeve je delo Vurnikovega pomočnika Jožefa Pavlina.

Sledi njegovega dela še živijo

Kot vodja Vurnikove delavnice je s sodelavci izklesal naslednja pomembnejša dela: spomenik s podobo knezoškofa Janeza Zlatoustega Pogačarja, za kapelo sv. Avgušтина v župnijski cerkvi Žalostne Matere božje na Breznici (1912), Zveličarjev kip za božji grob v kapeli Žalostne Matere božje s križevim potom na Veseli Gori pri Šentrupertu na Dolenjskem (1912), po načrtu kiparja Svetoslava Peruzzijskega, je za na kamniško pokopališče izdelal nagrobnik pesniku in duhovniku Antonu Medvedu, (1913), po načrtu arhitekta Ivana Vurnika in v sodelovanju z njegovo ženo Heleno Kottler je v secesijskem slogu, opremil škofijsko kapelo Sv. Trojice v Trstu (1913), za gimnazijo Jesenice je izdelal plitve reliefe iz umetnega kamna, z upodobitvami dečkov obrti (1914), za pročelje domače hiše v Radovljici je iz peščenjaka izklesal kip slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda.

Kapela Svete Trojice v škofijski palači v Trstu je eno najboljših del arhitekta Vurnika in mojstra Pavlina. Spada med najlepše primere secesijske sakralne umetnosti v Evropi, 1913.

Cerkvena umetnost je pričakovala še veliko

Raziskovalci Pavlinovega dela so zapisali: »Le redki med cerkvenimi umetniki so obvladali tolikšno mero kamnoseške spretnosti, poznavanje značajskih lastnosti kamna in umetnostnega znanja, kot Vurnikov pomočnik Jožef Pavlin.«

Avtor nekrologa v Ilustriranem glasniku pa: »Cerkvena umetnost je od mojstra Jožefa Pavlina pričakovala še veliko!«

Umrli je mnogo prezgodaj, star 39 let. Vurnikovo delavnico bi lahko vodil še vsaj dvajset let. Tako bi se delo delavnice, ki je po prvi svetovni vojni počasi zamrla, podaljšalo v čas med obema vojnama, mogoče celo do druge svetovne vojne.

Pavlinovo delo v umetnostnem pogledu še ni dobilo mesta, ki mu pripada.

Besedilo je bilo objavljeno v Družini, slovenskem katoliškem tedniku, 11. januarja 2015, na strani 12, kot prispevek *Damijana Janežiča* z naslovom *Kamnoseški mojster*

Besedilo in fotografije, razen fotografije Jožefa Pavlina: **Damijan Janežič**